

**The evaluation of the direction of change in the attitudes of the
teachers towards Fatih Project**
***Fatih Projesini kullanan öğretmenlerin projeye karşı tutumlarının
değişim yönünün değerlendirilmesi***

Ercan Soysal*, Mimarlık Bölümü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, 99138, Lefkoşa, KKTC
Cahit Gölge, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, 99138, Lefkoşa, KKTC
Recep Süslü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, 99138, Lefkoşa, KKTC
Veysi Bozkurt, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, 99138, Lefkoşa, KKTC

Suggested Citation

Soysal,E., Gölge, C., Süslü, R. & Bozkurt, V.(2017). The evaluation of the direction of change in the attitudes of the teachers towards Fatih Project. *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(1), 28-42.

Gönderim 24 Ekim 2016; Düzeltme 15 Aralık 2016; Kabul edilen 20 Mart 2017.

Seçim ve hakem süreci sorumlusu Assoc. Prof. Dr. Zehra Ozcinar, Atatürk Öğretmen Akademisi, Kıbrıs.

©2016 SciencePark Research, Organization & Counseling. All rights reserved

Abstract

The purpose of this study is the determination of the direction of the change of teachers who used Fatih project for at least one academic year of Education and training in the process within project-related assessment. For this study, a literature research was first conducted. For the evaluation of the first period of the project, the required data is obtained from the researches related to Fatih project between 2012 and 2015 years and the results are obtained from this data. During the initial phase of the Fatih project, the information about teachers' attitudes and reviews on Fatih project has been collected from thesis, articles, and advertisements. For this purpose, whole project-related publications that are in the website of YOK are take into account. In order to evaluate teachers' reviews, *exception method* is used. The Working Group includes 118 teachers who are actively working on 14 high school in Batman during 2015-2016 academic year. For data collection tools, questionnaires and interviews are used.

*ADDRESS FOR CORRESPONDENCE: **Ercan Soysal**, Mimarlık Bölümü, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yakın Doğu Üniversitesi, 99138, Lefkoşa, KKTC

E-mail adres: ercansoysal@hotmail.com

Each researcher interviews with thirty teachers and has carried out the implementation of the survey. The teachers are questioned to compare their project attitudes on the current time and their project attitudes on the start of the project. In this research, we study on the acceptance of Fatih projects by the teachers and the levels benefits from this project. The result of this study indicate that the teachers have been developed themselves according to the requirements of Fatih project and the teachers adopt to the process of educational change in order for getting more advantage from the project.

Keywords: Fatih project, change, technological acceptance

Özet

Bu çalışmanın amacı FATİH Projesini eğitim öğretim sürecinde en az bir eğitim öğretim yılı içerisinde kullanan öğretmenlerin projeye ilgili değerlendirmelerinin projenin yeni hayata geçtiği döneme göre değişim yönünün tespitidir. Çalışma için ilkin literatür araştırması yapılmıştır. Projenin ilk dönemi ile ilgili öğretmen değerlendirmeleri 2012-2015 tarihleri arasında Fatih Projesi ile ilgili yapılmış araştırmalarda elde edilen verilerden ve bu verilerden elde edilen sonuçlardan sağlanmıştır. Fatih Projesinin başlangıç aşamasında öğretmenlerin bu projeye bakışları ve projeye ilgili değerlendirmeleri ile ilgili bilgiler tez, makale ve bildirilerden faydalanılarak elde edilmiştir. Bunun için YÖK'ün internet sayfasında yer alan Fatih Projesi ile ilgili yayınların tamamı taranmıştır. Günümüz öğretmen değerlendirmeleri için özel durum yöntemi kullanılmıştır. Çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılı Batman ilinde 14 lisede çalışan 118 öğretmenden oluşmaktadır. Veri toplama aracı olarak anket ve mülakat kullanılmıştır. Her araştırmacının 30 öğretmen ile mülakat yapmış ve anket uygulamasını gerçekleştirmiştir. Öğretmenlere sorulan sorulardan kendilerini projenin başlangıç zamanı ile şu anki zaman arasında kıyaslamaları istenmiştir. Araştırma Fatih Projesinin kabul edilmişliği ve öğretmenlerin bu projeden faydalanma seviyeleri üzerinde çalışmıştır. Çalışmanın sonucunda öğretmenlerin kendilerini Fatih Projesinin gereksinimlerine göre geliştirdiklerini ve olanaklarından faydalanma noktasında eğitsel bir değişim sürecini kabul ettiklerini göstermiştir.

Anahtar Kelimeler: Fatih Projesi, değişim, teknolojik kabulleniş.

Giriş

Fatih Projesi donanım bileşenleri ile öğretmenin eğitim araç ve gereçlerini teknolojik olarak yenilemektedir. Öğretmenler eğitim etkinliklerinde Etkileşimli Tahta ile en son teknolojiye sahip ders oluşturma ve ders işleme aracına sahip olurken tablet bilgisayar sayesinde uzaktan sınıf yönetimi adıyla yeni bir ders işleme tekniği ile karşılaşmaktadır. Ders içerikleri animasyon, simülasyon, ses ve videoları ile çeşitlenmektedir. Bu içerikleri elde etme noktasında yine Fatih Projesinin en önemli unsurlarından olan içerikleri öğretmene, öğrenciye sunan dünyanın en büyük eğitim portalı EBA ile ulaşabilmektedir. Fatih Projesinin diğer iki önemli unsuru olan teknolojik alt yapının yenilenmesi ve güvenli internet sayesinde sınıf ortamında ve hatta ders esnasında bile tüm dünya ile iletişim halinde bulunabilmekte ve tüm eğitim materyallerine ulaşabilmektedir.

Fatih projesinin değişim yönü "Bilim ve teknoloji üretiminde odak noktası haline gelmiş, bilgi ve teknolojiyi etkin bir araç olarak kullanan, bilgiye dayalı karar alma süreçleriyle daha fazla değer üreten, küresel rekabette başarılı ve refah düzeyi yüksek bir ülke olmak" şeklinde belirlenmiştir (MEB, 2016). Fatih projesinden önce öğretmenlerin teknolojik alanda karşılaştıkları değişimler ne şekilde ilerlemişti? Her okulda yöneticiler için bir bilgisayar hedefiyle başlayan teknolojik araçların okullara girişi 2000'li yıllarda her okulda bir adet bilgisayar laboratuvarının kurulması hedefinin gerçekleştirilmesi üzerine kuruldu. En az sekiz dersliği olan her okula bir Bilişim Teknolojileri sınıfı kuruldu. Daha sonra Fatih Projesi ile her sınıfın bir bilişim teknoloji sınıfı haline dönüştürülmesi hedeflendi. Her sınıfa akıllı tahta, her sınıfa teknolojik altyapı ve güvenli internet ve her öğrenciye bir tablet bilgisayar verilmesi projenin görünür değişimleri olarak hayata geçmektedir.

Fatih projesi, eğitim kalitesini artırmak, eğitim sürecinde eşit olanaklar sağlamak, kazanımların ölçülmesini sağlamak ve sayısal uçurumu azaltmak anlamında iddialı hedefleri yüklenmiş bir söylemi dillendirmektedir. Ayrıca öğrenci merkezli, harmanlanmış eğitimi uygulamaya geçirmeye çalışmaktadır. Bunun için öğretmen rehberliğinde yüz yüze eğitimin yanında uzaktan eğitim, EBA DERS, forumlar ve e-çerikler hazırlanarak bu sisteme uygun altyapı çalışmaları yapılmaktadır.

Fatih projesini tanımlamak gerekirse, proje için şunlar (Meb, 2016) söylenebilir:

Öğrenciler için:

Bölgesel farklılık yaşamadan emsalleri ile eşit şartlarda modern teknoloji ile hizmet alacağı bir eğitim ortamının içinde olmak,

Öğretmenler için:

Öğrencileriyle kaliteli zaman geçirerek, modern sınıflarda; bilgi teknolojilerini kullanarak kendine güvenen, ilgi alanları ve kabiliyetleri doğrultusunda desteklenen bir gençlik yetiştirebilme fırsatına ve öğrenci performansını sadece sınavla değil içerik, aktivite performansına göre değerlendirebileceği objektif bir ortamda mesleğini icra etmek.

Yöneticiler için:

Bölgesel farklılıkları yok ederek eğitim sistemimizi en uygun teknolojiyle bütünleştirerek ülkemizin bilgi toplumu olmasına ve çağdaş nesil yetiştirmesine en büyük katkısı sağlayan kuruluş olmaktır.

Dünya ve ülkemiz sürekli bir değişim ve gelişim yaşamaktadır. Bu değişim ve gelişimle birlikte değişen çevre koşulları, hükümet politikaları ve teknolojinin devamlı yenilenmesi gibi hususlar hemen her ögeyi etkilediği gibi eğitim kurumlarını da etkilemektedir. Toplumun eğitim kurumlarından beklentileri de günün şartlarına göre değişmektedir. (Arabacı & Namlı, 2014).Gelişmiş birçok ülkede olduğu gibi ülkemiz ortaöğretim kurumlarında da yerini almaya başlayan etkileşimli tahtaların genel olarak öğrenme-öğretme sürecine olumlu katkı sağlaması beklenmektedir. Ancak, toplumsal ihtiyaçlar doğrultusunda yönünü belirleyen teknolojinin amaca uygunluğunu ve sürdürülebilirliğini yine onu kullananlar belirlemektedir.

(Keser & Çetinkaya, 2013). Fatih projesinin temel kullanıcıları olan öğretmenlerin işte bu anlamda ortaya konan teknolojiyi amacına uygun olarak kullanması ve eğitim araçlarının merkezine alıp almadığını tespiti önem kazanmaktadır.

Bu değişimin gerçekleşme derecesini değerlendirebilmek için öğretmenlerin projeyi kullanma konusundaki ihtiyaçlarının tespiti önemlidir. Projenin yürütücüsü Milli Eğitim Bakanlığı öğretmenlerden şu beklentiler içinde bulunmaktadır(MEB, 2016):

Teknolojiyi çevrimiçi ve çevrimdışı kullanma

İnternete bağlanabilme ve kullanabilme

Esneklik

Sosyal eğitim platformlarını kullanabilme

Taşınabilir, her zaman ve her yerde kullanma

Kabiliyet

Bu beklentileri karşılayacak öğretmenlerin hizmet içi eğitim sürecine tabi tutulmaları projenin ana bileşenlerinden biridir. Bununla beraber Proje beş temel bileşen ile sahada uygulamaya geçmektedir. Bunlar (Meb, 2016):

Donanım Altyapısının İyileştirilmesi

- Her dersliğe bir adet etkileşimli tahta
- Her okula A3/A4 yazıcı
- Her öğretmen ve her öğrenciye tablet bilgisayar seti

Bilinçli ve güvenli BT kullanımının sağlanması

- Meb merkez teşkilatı ve okullar için güvenli izlenebilir, ölçülebilir bir ağ altyapısı, ve her sınıfa geniş bant internet sağlanması kapsamında internet kullanımı konusunda eğitim verilmesi

Öğretmen Eğitimi

- 800 bin öğretmenin yapılanların etkili kullanılması için hizmet içi eğitimi

Eğitsel e-içeriğin sağlanması

- Öğretim programlarının donanım altyapısı ve
- e-içeriğin etkin kullanımına uyumlu hale getirilmesi

Öğretim Programlarının BT ile uyumlu hale getirilmesi

- Bütün ders içeriklerinin öğrenme nesnesi ve e-kitap formatında elektronik ortama aktarılması şeklinde sıralanmıştır.

Fatih Projesi 22 Kasım 2010 tarihinde Milli Eğitim Bakanlığı ile Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığı arasında yapılan protokolle başladı. Her sınıfa etkileşimli tahta ve her öğrenciye bir tablet bilgisayar şeklinde gündeme gelen projenin başlangıçta bir direnç ve önyargıyla karşılandığını projenin başlangıç yıllarında yapılan araştırmalardan okuyoruz. Tahtanın etkileşimli bölümünü kullanmayan, hizmet içi eğitimlerden kendini imtina eden, 'Avrupa'da olmayan bir sistemin bizde ne işi var' diyen, etkileşimli tahtayı bir sunum cihazı hüviyetinden öteye kullanmayan ve maalesef projeye siyasi bakış açısıyla uzak duran öğretmenler projenin başlangıç kısmında fazlasıyla görünür durumdaydılar. Bu anlamda etkileşimli tahtayı; donanımsal yeterlilikte görmeyen, eğitsel amaca hizmet etmeyen, kitaba ve yazıya düşman, öğrenciyi dersten uzaklaştıracak özellikleri barındıran bir araç olarak değerlendirme de ilk dönem öğretmen tutumları arasında yer aldı.

Proje başlarında Milli Eğitim Bakanlığının öğretmen üzerinde beklentilerini en üst düzeyde tuttuğu görülüyor. Örneğin e-içerik oluşturma ile ilgili program DVD'lerinin tüm okullara dağıtılması, bununla ilgili hizmet içi eğitimlerin verilmesi öğretmenden aktif olarak içerik oluşturma talebinden kaynaklanmaktaydı. Ancak e-içerik oluşturma zorluğu ile beraber projenin önemli kollarından biri olan Eğitim bilişim Ağı'nın oluşturulması ve büyümesi ile beraber her ders için içerik oluşturulması önem kazanmıştır. Günümüzde içeriklerin öğretmenler tarafından veya YEGİTEK bünyesinde çalışan bu işle görevli uzman öğretmenlerin ötesinde içerik ihaleleri yapılmakta ve animasyon ve simülasyonların hazırlanması için özel sektörden hizmet alımı yoluna gidilmektedir.

Büyük beklentilerin yanında Projenin başlangıç yıllarında ortaya konan iki sonuç (ERG, 2011), proje hakkında olumsuz beklentilerin varlığını ortaya koymaktadır. Bunlardan ilki FATİH Projesi'ne ilişkin iki temel riskten söz eder. Bunlardan ilki, tablet ve etkileşimli tahtanın ön plana çıkarılmasıyla, öğretmen eğitimi ve içerik ayağının zayıf kalması ve projenin bir teknoloji yatırımından öteye gidememesidir. İkinci olarak, tüm bu yatırımların Türkiye'de öğrenme süreçlerinin amacına ulaşmasına katkı sunup sunamayacağı belirsizdir. Aynı araştırmada dağıtılan donanımın çeşitli teknik özellikler açısından öğretmenlerin beklentilerini karşılamadığı ifade edilir. Öğretmenler tahtaya veya tablete içeriklerini yükleyememekte, etkileşimli tahtanın çözünürlüğü istenenden daha düşük görülmekte, internet sınırlı kullanılmakta okul ortamı dışında içeriklere ulaşılmamakta, teknik aksaklıklar fazla olmaktadır.

Fatih Projesi ile ilgili literatür çalışmalarının çoğu benzer soruların cevabını araştırma üzerine gerçekleşmiştir. Bu konuda öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin tutumları belirlenmek istenen temel sorun olarak hedeflenmiştir. Bu çalışmalar araştırma evrenini oluşturan öğretmen, öğrenci ve yöneticilerin anlık duygu ve düşüncelerinin cevabı niteliğinde olduğundan durağan bir görüntünün resminden öteye gidememiştir. Oysa araştırmaya katılan öğretmenlerin proje bileşenlerini kullandıktan sonraki tecrübeleri ile ortaya çıkan duygu ve düşüncelerinin proje başlangıcındaki tutumları ile karşılaştırılması projenin başarı düzeyini de ortaya koyacağından değişim yönünün tespiti önemli bir çalışma olarak ortaya çıkmaktadır.

Çalışmanın Amacı

Bu çalışmanın amacı Fatih Projesi kapsamındaki okullarda çalışan öğretmenlerin projenin başlangıcındaki görüş ve tutumları ile proje bileşenlerini kullanmalarından sonra ortaya çıkan görüşleri ve tutumları arasındaki farkların ortaya çıkarılmasıdır. Bunun için sorulara cevap aranırken her soru için proje öncesi ve sonrası şeklinde iki farklı zaman için ayrı ayrı soru sorulmuş ve cevaplar derlenmiştir. Sorular daha önceki literatür çalışmalarından derlenerek ve öğretmenlerin ders işleme süreçlerinden faydalanılarak hazırlanmıştır.

- Proje öncesi ve sonrası olmak üzere sorulan sorular aşağıdaki gibidir:
- Derslerde e-kitap kullanıyor musunuz?
- İnterneti güvenli kullanma konusunda yeterli bilgiye sahip misiniz?

- Bilgiye erişimim kolay erişebiliyor musunuz?
- EBA'yı kullanıyor musunuz?
- Öğrenciler derslerde daha katılımcı olmuşlar mıdır?
- Akıllı Tahta ve Tablet Sayesinde öğrencilerim teknolojinin fırsatlarından eşit şekilde faydalanır olmuşlar mıdır?
- Öğrencilerimin derslere etkin katılımları eskiye göre artmış mıdır?
- Deney görsellerini ve soyut kavramları sınıfta daha somut içeriklerle öğrencilerime sunabildiğinizi düşünüyor musunuz?
- Dersler görsel yönden daha cazip hale gelmiş midir?
- Ders ve öğrencilerinize ayırdığınız zaman arttı mı?
- Ders anlatmadan aldığınız zevk ve rahatlık hissi arttı mı?
- EBA'da dersle ilgili yeterli içeriğe ulaşabiliyor musunuz?
- Akıllı Tahta Kullanımı için Hizmet içi eğitime ihtiyacınız var mı var mı?
- Donanım olarak akıllı tahtayı yeterli görüyor musunuz?
- Akıllı Tahta Kullanma Süreniz (Dakika olarak)
- Derste kullandığım e-içerik Sayısı (Adet olarak)
- Derste interneti kullanma süreniz (Dakika olarak)
- Tableti kullanma Süreniz (Dakika olarak)
- Hizmetiçi eğitimini kim vermelidir?
- Yeni bir hizmet içi programına ihtiyaç hissediyorsanız bu hangisi olmalı?
- EBA DERS, ders müfredatınıza uygun mudur?

Yöntem

Araştırmanın Deseni

Bu araştırma için özel durum yaklaşımı kullanılmıştır. Durum çalışması yapılırken izlenen basamaklar aşağıdaki gibidir(Şimşek & Yıldırım, 2003):

1. Araştırma sorularının geliştirilmesi
2. Araştırmanın alt problemlerinin geliştirilmesi
3. Analiz biriminin saptanması
4. Çalışılacak durumun belirlenmesi
5. Araştırmaya katılacak bireylerin seçimi
6. Verinin toplanması ve toplanan verinin önermelerle veya alt problemlerle ilişkilendirilmesi
7. Verinin analiz edilmesi ve yorumlanması
8. Durum çalışmasının raporlaştırılması
9. Özel durum çalışmaları (Çepni, 2009) nitel ve nicel veri toplama tekniklerini bir arada kullanma olanağı verdiği için tercih edilmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma grubu amaca dönük, 'amaçlı örneklem' yolu tercih edilerek seçilmiştir. Bunun için çalışma grubu Projenin Faz 1 ayağının gerçekleştiği okullardan oluşturulmuştur.

Nitel araştırmada seçilen konuyla ilgili doğrudan birinci elden verilerin toplanması gerektiğinden, çalışılacak alanla ilgili ön bilgiler edinilmeli ve alan yakından tanınmalıdır. Nitel araştırmalarda, araştırma probleminin özelliğine ve araştırmacının sahip olduğu kaynakların sınırlılığına göre örneklemin genişliği belirlenmelidir (Yıldırım & Şimşek, 2008).

Projenin Faz 1 ayağı; Fatih bileşenlerinin akıllı tahta, ağ altyapısı, internet ve öğretmen ve öğrenciye tablet bileşenlerinin gerçekleştiği okulları içerir. Ayrıca Faz 1 okullarındaki öğretmenler Fatih Projesinin bileşenlerini en az iki yıldır kullanan yani araştırmacının amacına uygun sorulara cevap verme konusunda pratik tecrübeye sahip öğretmenler olarak durmaktadırlar. Dolayısıyla öğretmenler çalışma evreninin bütün niteliklerini temsil eder özellikleri üzerlerinde taşımaktadırlar. Bu çalışma grubu 2015-2016 eğitim öğretim yılı Batman ilinde 14 lisede çalışan 118 öğretmenden oluşmaktadır. Her araştırmacının 30 öğretmen ile mülakat yapması ve anket uygulaması planlandı. Faz 1 kapsamında Batman ilinde 24 okul ve 620 öğretmen bulunmaktadır.

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmada üç ayrı şekilde veri toplanır. Bunlar (Yıldırım & Şimşek, 2008):

1. Çevreyle ilgili veri; araştırmanın yapıldığı çevrenin psiko-sosyal, kültürel, demografik ve fiziksel özelliklerine ilişkindir.
2. Süreçle ilgili veri; araştırma süresince neler olup bittiği ve bu olanların araştırma grubunu nasıl etkilediğine ilişkindir.
3. Algılara ilişkin veriler ise; araştırma grubuna dâhil olan bireylerin süreç hakkında düşündüklerine ilişkindir. Bu üç tür veriyi toplamak için araştırmacı en yaygın olarak üç tür yöntem kullanır; görüşme, gözlem ve yazılı materyallerin incelenmesidir.

Birinci aşamada veriler için öncelikle yazılı materyaller konuyla ilgili önceki yıllarda yapılmış tez ve makaleler incelenerek toplanmıştır. İkinci aşamada veriler anket ve yarı yapılandırılmış mülakat gerçekleştirilerek toplanmıştır. Veriler dört araştırmacının Faz 1 okullarının tesadüfi yöntemle seçilmesinden sonra görev paylaşımı ile başlanmış, yarı yapılandırılmış soruların yüz yüze cevaplanmasından sonra anket soruları izah edilerek öğretmenlere teslim edilmiş ve ertesi gün tekrar okula gidilip cevaplanmış anketler toplanmıştır. En sonunda dört araştırmacının elde ettiği veriler bir araya getirilerek bir bütün haline getirilmiştir. Tez ve makalelerden oluşan yazılı materyaller YÖK'ün tez sayfasından seçilmiştir, bunun dışında ulusal ve uluslararası dergilerde yayınlanmış makalelerden faydalanılmıştır. Yazılı materyaller 2011-2013 arası ve 2014-2016 arası şeklinde eski yayınlar ve yeni yayınlar diye iki kısma ayrılmış ve karşılaştırılarak farklar incelemeye alınmıştır.

Araştırmanın Geçerlilik ve Güvenilirliği

Nitel araştırmaya yöneltilen en önemli eleştirilerden birisi özellikle güvenilirlik konusunda nicel araştırmalarda olduğu gibi yaygın olarak kullanılan tanımların yöntemlerin ve testlerin olmayışıdır. Bunun için ayrıntılı olarak belirlenmiş tanımlar yöntemler ve istatistiksel testler vardır. Her şeyden önce nitel araştırma daha çok bir olgunun "varlığına ve anlamına" yönelirken, nicel araştırma bir olgunun "ne derece var olduğuna" yönelmektedir. Yani nitel araştırma araştırılan olgu ve olayların niteliğini ön plana çıkarırken nicel araştırma "sayısal özellikleri" ön plana çıkarır (Yıldırım & Şimşek, 2008). Bu nedenle gözlem, görüşme ve yazılı materyallerin incelenmesi ile beraber nicel bir araştırma aracı olarak anket hazırlanıp veri toplama kullanılmıştır. Verilerin geçerliliği ve güvenilirliği için aşağıdaki çalışmalar yapılmıştır:

- Okullar ve katılımcılar tesadüf yöntemiyle seçilmiştir.
- Katılımcılar ile yüz yüze görüşülmüş ve gizlilik ilkelerine dikkat edileceği beyan edilmiştir.
- Gönüllük esas alınmıştır.
- Anket önce 30 öğretmene yaptırılıp anketin güvenilirlik seviyesi test edilmiştir.

Verilerin Çözülmesi

Mülakat ile elde edilen veriler aynı ifadenin tekrarlanma sayısı dikkate alınarak yüzde hesaplaması ile yorumlanır hale getirildi. Bunun için betimsel ve içerik analizi kullanıldı. Tez ve makaleler önce eski ve yeni olarak tasnif edilmiş, sonuçlar karşılıklı sütunlara aktarılarak karşılaştırılabilir ham bilgi haline dönüştürülmüştür.

Bulgular ve Yorum

Donanım ve Altyapısının İyileştirilmesi Süreci ile İlgili Değişim

Fatih projesinin temel bileşenlerinden ilki olan ve hayata geçme konusunda da ilk adım sayılan donanım ve altyapı iyileştirme süreci kendi içinde iki ayrı çalışmayı ihtiva etmektedir. Bunlardan ilki olan donanım ayağı öğretmen tarafından görülen ve kullanılan yanı sıra akıllı tahtanın her sınıfa takılması ve tüm öğretmen ve öğrencilere tablet dağıtılmasıdır. İkincisi ise bu akıllı tahtaların okul şebekesinden bağımsız elektrik şebekesi ve hızlı güvenilir internete bağlanmasını sağlayan altyapının iyileştirilmesi sürecidir.

Fatih Projesi genel olarak görünür haliyle bu iki bileşen olarak bilinir ve yanlış şekilde akıllı tahta ve tablet olarak tanımlanır. Ve hatta henüz tabletli eğitim Proje kapsamında tam olarak yürürlüğe girmemiş bulunmasına rağmen tabletli eğitim ile ilgili eleştiriler ortaya konur. Donanım ayağını teşkil eden akıllı tahta ve tablet Fatih projesinin sadece bileşenlerinden biridir. Bu dikkate alınmadığından proje uygulamalarının içinde bulunmayan öğretmenler açısından bu konu projenin ilk yıllarında eleştiri konusu olarak ortaya çıkmıştır.

Projenin başlangıç döneminde bu bileşenle ilgili yapılan literatür çalışmalarında öğretmen tutum ve düşüncelerin olumlu olarak ortaya çıkmadığı tespit edilmiştir. Tablet kullanımı ile ilgili yapılan ilk araştırmalarda (Çağlar, 2012) Fatih Projesinde sunulan yeni medya ortamı ile öğrencilerin sınıf içi tartışmalara katılımlarının arttığına hem fikir olan öğretmenler tablet bilgisayar kullanımının öğrenciler arasında etkileşimi ve derse katılımı arttırdığına dair bazen düzeyinde görüş belirtmişlerdir. Tablet ile ilgili diğer bir araştırmada (Kurt, Abdullah, Dursun, Güllepınar & Gültekin, 2013) proje bileşenlerinden olan tablet bilgisayarların ve çok amaçlı yazıcının öğretmenler tarafından kullanılmadığı belirlenmiştir. Tablet bilgisayarların öğretmenler tarafından kullanılmama nedenleri; derslerle ilgili yeterince içerik olmaması, öğrenci tablet bilgisayarı ile aynı uygulamaları içermesi ve belki de en önemlisi internet bağlantısının olmaması olabilir.

Akıllı tahta ile ilgili bir araştırmada öğretmenlerin tahtaların klasik projeksiyon ile ders anlatım alışkanlıklarını aşmadığını belirtmişlerdir. Bu haliyle etkileşimli tahtanın özgün işlevlerini hayata geçiremediklerini, elde edilen bulgulara bakılarak tahtayı ders anlatımı için kullandıklarını ifade etmişlerdir (Kurt ve diğerleri, 2013). Genel olarak bakıldığında etkileşimli tahta kullanım sıklığının düşük olmasına etki eden önemli faktörler arasında öğretmenlerin etkileşimli tahta teknolojisi hakkında yeterli bilgiye sahip olmaması (Altınçelik, 2009; Bulut & Koçoğlu, 2012; Erduran & Tataroğlu, 2009; Zengin, Kırılmazkaya & Keçeci, 2011); teknik aksaklıklardan kaynaklı sınıf yönetiminde sorunlar yaşanması (Erduran ve Tataroğlu, 2009; Türel, 2012); teknik aksaklıklar nedeniyle etkileşimli tahtalara yönelik olumsuz tutumlar (Erduran & Tataroğlu, 2009; Türel, 2012) sayılabilir (Sezgin, 2014).

Literatür incelendiğinde bu bulgularla benzerlik gösteren sonuçların aynı dönemde ortaya çıktığı görülmektedir. İlgili çalışmalarda, öğretmenlerin hem projenin uygulanması sırasında gerek proje kapsamındaki araç gereçlere gerekse de çalıştıkları okulların fiziki alt yapılarına ilişkin sorunlar yaşadıkları görülmektedir. Yine Erduran ve Tataroğlu (2009) tarafından yapılan bir çalışmada da okulun fiziki altyapısı, tahtanın teknik arızaları ve tahtayı kullanma becerilerinde karşılaşılan eksiklerden dolayı akıllı tahtaya karşı olumsuz görüşlere sahip öğretmenlerin olduğu belirtilmiştir. Tatlı ve Kılıç (2013) yaptıkları çalışmada öğretmenlerin yeterli düzeyde hazır e-içeriklerin bulunmadığını ve bundan dolayı tahtada kullandıkları içerikleri kendilerinin hazırlamak zorunda kaldıkları belirtilmiştir. Yörük (2013) tarafından yapılan çalışmada okul yöneticilerinin eğitimde FATİH Projesi'nin kullanımına ilişkin görüşlerinde yönetici, öğretmen ve öğrenciler arasında öz-yeterlik ve proje getirileri boyutu dışında tüm boyutlarda anlamlı farklılık

rastlanmıştır (Sezgin, 2014).

Projenin son iki yılında öğretmenler arasında akıllı tahtanın kullanımı konusunda bir alışkanlık oluştuğu görülmektedir. Sorunlar akıllı tahtayı kullanmaya karşı olumsuz tutumlardan çıkmış, onu kullanamamaktan kaynaklı problemlere kanalize olmuştur. Şikâyet konusu artık akıllı tahtanın kendisi değil onu verimli kullanmayı sağlayacak olan altyapının hala yetersiz durumda olmasıdır. Yapılan bir araştırmada (Karataş,2014) katılımcıların FATİH Projesinin uygulanmasında en büyük problem ise alt yapı eksikliği olarak görülmektedir. Katılımcılar projenin sağlam bir alt yapıya oturtulmadan uygulanmaya başlamasının problemlere neden olduğunu ifade etmişlerdir.

Bununla beraber akıllı tahtanın gerçek amacı olan ve etkileşimli uygulamaların hala kullanılmadığını bu dönem de yapılan çalışmalarda görmekteyiz.

Öğretmenlerin birçoğu etkileşimli tahtayı; slayt, film, animasyon izleme, soru çözüme, kitap ve içerik olarak kullanma gibi öğrencinin pasif bir durumda kaldığı izlemeye dayalı uygulamalar için kullanmaktadırlar. İngilizce branşındaki öğretmenler ise diğer öğretmenlerden farklı olarak kendi alanlarıyla bağlantılı dinleme etkinlikleri, sunum, video hazırlama etkinlikleri gibi etkinliklerle öğrencileri biraz daha aktif hale gelmesini sağlamaktadırlar. Etkileşimli tahta ve tabletler ile yapılan uygulamalara bakıldığında bütün uygulamaların sadece etkileşimsiz uygulamalar olması dikkat çekmektedir (Albayrak, 2014).

Bunun sebebi olarak öğretmenlerin yeteri kadar etkileşimli içeriğe sahip olmaları veya içeriklere ulaşamaları olarak görebiliriz.

Tablet bilgisayar ile ilgili olarak öğretmenlerin görüşleri incelendiğinde, öğretmenlerin öğrencilere tablet bilgisayar kullandırmaktan kaçındıkları neden olarak ise öğrencinin tablet bilgisayarı amaç dışı kullanmasını, kontrolün mümkün olmamasını belirttikleri görülmüştür(Albayrak, 2014).

Tabletli eğitim 'V SINIF' uygulaması ile gerçek anlamda eğitim hayatına geçecektir. Bu uygulama öğretmenin tablet-akıllı tahta, öğretmen tableti-öğrenci tableti, öğrenci tableti-akıllı arasında gerçek bir iletişim sağlayarak çok farklı, çok boyutlu bir eğitim yöntemi ortaya çıkaracaktır.

Literatür çalışmalarında öğretmenlerin akıllı tahta kullanımı konusundaki önyargılarının başlangıçta orta seviyede olduğu süreç ile bu olumsuz tutumun azaldığı ve akıllı tahtanın öğretmenler tarafından kullanılabilir hale geldiği görülmektedir. Bunu öğretmenlerle yapılan mülakatlarda ve onlarla yapılan anket çalışmasında da görmekteyiz.

Öğretmenlerin akıllı tahtanın kullanımı ile ilgili duygu ve düşüncelerini ifade eden sorulara şu şekilde cevap vermişlerdir:

Projenin başlangıcında öğretmenlerin akıllı tahtayı kullanmakta zorluk çektiklerini, öğrencilere mahcup olmamak için derslerde eski yöntemlerle dersi işlemeye devam ettiklerini söylemişlerdir. 87 öğretmenin projenin ilk altı ayında kendilerini akıllı tahtadan uzak tuttuklarını söylemeleri dikkat çekici olmuştur. Diğer öğretmenlerin ise projeksiyon kullanmalarından gelen tecrübe ile deneme yanılma yöntemiyle akıllı tahtayı kullanmaya çalıştıkları belirlenmiştir. Projenin günümüz safhasında tüm öğretmenlerin hizmetiçi eğitimden geçtiği ve kendilerini akıllı tahta kullanımında başarılı gördükleri tespit edilmiştir.

Akıllı tahta ile dersin işleniş konusunda öğretmenler; "Öğrenciler derslerde daha katılımcı olmuşlardır.", "Öğrencilerimin derslere etkin katılımları eskiye göre artmıştır.", Deney görsellerini ve soyut kavramları sınıfta daha somut içeriklerle öğrencilerime sunabiliyorum.", "Dersler görsel yönden daha cazip hale gelmiştir.", "Ders ve öğrencilerime ayıracağım zaman arttı.", "Ders anlatmadan aldığım zevk ve rahatlık hissi arttı." şeklinde olumlu beyanlarda bulunmuşlardır. Kendilerini akıllı tahtanın sınıflara ilk geldiği dönemle kıyasladıklarında akıllı tahtanın şu an için bir eğitim aracı olarak vazgeçilmez konuma yükseldiğini söyleyen veya buna benzer olumlu ifadeler sütununa fikirlerini yazan öğretmenlerin oranı %82 seviyesinde olmuştur. Tahtadan yeterli faydayı görmediğini söyleyen öğretmenlerin hemen hemen hepsi görev yılı olarak yirmi beş yıl üstü öğretmenlerden oluşmaktadır.

Donanım olarak akıllı tahtayı yeterli görme konusunda tüm öğretmenler akıllı tahtayı teknolojik olarak günümüz aygıtlarından önde bir cihaz olarak gördüklerini ve böyle bir ürünün ülkemiz tarafından üretilmesinden gurur duyduklarını ifade etmişlerdir.

Bilinçli ve güvenli BT kullanımının sağlanması ile ilgili değişim

Öğretmenler projenin başlangıç döneminde güvenli internet denen bir kavramı bilmediklerini şu an için hem okulda hem de özel hayatlarında interneti bilinçli ve güvenli kullanma konusunda gayret gösterdiklerini

söylemişlerdir. Bu konuda gördükleri hizmetçi eğitimden ve dersi veren öğretmenlerden çok faydalandıklarını ortak görüş olarak ifade ettiler. Yine de sınıflara internetin gelmesinden rahatsız olduklarını söyleyen 13 tane öğretmen öğrencilerin akıllı tahta veya tablet üzerinden internete bağlanmalarını olumsuz karşıladıklarını söylemişlerdir.

İnterneti güvenli kullanma konusunda yeterli bilgiye sahibim; şeklindeki anket sorusuna tüm öğretmenler konuyla ilgili hizmet içi eğitimi aldıklarından dolayı olumlu cevap vermişlerdir.

Öğretmen Eğitimi ile ilgili değişim

Fatih Projesinin Öğretmen eğitimi bileşeni projenin kapsadığı tüm okullardaki bütün öğretmenlerin hizmet içi eğitimde geçmesini hedeflemektedir.Bu eğitimler:

- 30 saatlik Fatih Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanım Kursu
- 8 saatlik Fatih Eğitim Semineri
- 10 saatlik Bilinçli Ve Güvenli İnternet Kullanım Kursu
- Ve uzaktan eğitim şeklinde gerçekleştirilen VSINIF uygulaması kursudur.

Öğretmen eğitimi bileşeni öğretmenin temel bilgisayar bilgisine sahip olmayı, akıllı tahtayı kullanmayı ve akıllı tahta ile ders işlemeyi öğretmeyi hedeflemektedir. Bunun için tahta üzerinde gelen Starboard veya Antropitech programı öğretmenlere öğretilerek akıllı tahtanın etkileşimli bir şekilde kullanılması sağlanmaktadır. Eğitim sayesinde öğretmenler tahtanın yeteneklerini idrak etmekte, edindikleri bilgi ile tahtaya karşı önyargıları ve korkuları ortadan kalkmaktadır.

Hizmet içi eğitim öğretmenler bilgi ve beceri eksikliğini giderme noktasında önemli işlevler yüklenmiştir. Örneğin Bayrak (2012) tarafından yapılan çalışma sonucunda hizmet içi eğitim sonrasında öğretmenlerin bu teknolojiler hakkında bilgilendikleri ve görüşlerinin de daha olumlu hale geldiği sonucuna varılmıştır. Diğer yandan, Bulut ve Koçoğlu (2012) otuz sosyal bilgiler öğretmeni ile yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun akıllı tahtanın kullanımı ile ilgili eğitim almamalarından kaynaklanan bilgi ve beceri eksikliği olduğunu ortaya koymuştur (Sezgin, 2014). Başka bir araştırmada (Karataş,2014) Katılımcıların FATİH Projesi Eğitimde Teknoloji Kullanımı Kursuna Yönelik Görüşlerinde ise katılımcıların büyük çoğunluğu teknoloji kullanım kursunu faydalı gördüklerini belirtmişlerdir.

Oysa projenin ilk yıllarında Bilici (2011) tarafından yapılan bir çalışmada akıllı tahtanın özelliklerinin kullanımı konusunda öğretmenlerin yetersiz oldukları, tahta kullanım ve özelliklerine yönelik hizmet içi eğitime ihtiyaç duyulduğu ve eğitsel e- içerik konusunda öğretmenlere gerekli desteğin sağlanması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz ve Ayas (2013) tarafından yapılan çalışmada ise, öğretmenlerin teknolojilerin kullanımı konusunda pedagojik ve mesleki yönden desteğe ihtiyaç duydukları belirlenmiştir. Bulut ve Koçoğlu (2012) otuz sosyal bilgiler öğretmeni ile yaptıkları çalışmada, öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun akıllı tahtanın kullanımı ile ilgili eğitim almamaları nedeniyle bilgi ve beceri eksikliği yaşadıklarını belirtmişlerdir. Uslu ve Bümen (2012) ise hizmet içi eğitimlerin yetersizliği ve etkisizliği nedeniyle yeni teknolojilerin verimli bir şekilde kullanılmadığını belirtmişlerdir (Sezgin, 2014).

Benzer bir çalışmada öğretmenler teknoloji yeterliklerinin arttığı konusunda görüş bildirmişlerdir. Öğretmenler projeye birlikte sunulan teknolojilerin kullanımını öğrenmek ya da bildikleri üzerine yenilerini eklemek için yeterliklerini geliştirmek zorunda kaldıklarından bu durum teknoloji yeterliklerini artırmış olabilir. Ancak yapılan gözlemlerde öğretmenlerin teknoloji yeterliklerinin çokta artmadığı, Türel (2012) ile Erduran ve Tataroğlu'nun (2009) gerçekleştirdikleri çalışmalarda ortaya çıkan öğretmenlerin etkileşimli tahta kullanım becerilerinin eksik olduğu yönünde bulguyla paralel bir sonuca ulaşılmıştır. Benzer şekilde Bulut ve Koçoğlu'nun (2012) araştırmasında öğretmenlerin yarım fazlasının etkileşimli tahtayla ilgili yeterli beceriye sahip olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Öğretmenlerin teknoloji yetersizliklerindeki en önemli nedenin alınan hizmet içi eğitimin beklenen katkısı sağlayamaması olduğu öğretmenlerce ifade edilmiştir. Adıgüzel, Gürbulak ve Sarıçayır (2011) tarafından yapılan çalışmada da benzer durumlara değinilmiş öğretmenlerin akıllı tahta kullanımı konusunda daha kapsamlı eğitim almaları gerekliliği vurgulanmıştır. (Kurt, Abdullah, Dursun, Güllepınar & Gültekin, 2013)

Projenin ilerleyen yıllarında yapılan bir çalışmada (Kocaoğlu, 2013) öğretmenlerin büyük çoğunluğunun Fatih Projesi teknolojilerini kullanma öz-yeterlik inanç düzeylerinin orta seviyede olduğunu belirtmişlerdir. Böylece sürecin ilerlemesi ile beraber öğretmenlerde ileriye doğru bir gelişim gözlenmektedir.

Projenin son yıllarında ise FATİH projesinin temel unsurlarından olan BT' nin öğretmenler tarafında etkili

kullanımı önemli bir yer teşkil etmektedir (Karataş,2014). Aynı şekilde

Fatih Projesi teknolojilerinin kullanımının sınıf yönetimi boyutlarından plan, program ve etkinliklerin yönetimine etkisi incelendiğinde; öğretmenlerin çoğunluğunun etkileşimli tahtayı derslerinde sürekli kullandıkları belirlenmiştir. Bu durum öğretmenlerin etkileşimli tahta kullanımına karşı olumlu tavır içinde olduklarını göstermektedir (Albayrak, 2014).

Fatih projesinin öğretmen eğitimi bileşeni öğretmenlerin projeyi sahiplenme konusunda istedik bir değişimi sağladığı öğretmenlerin ifadelerinde görülmektedir. Yine öğretmenler Fatih eğitimleri sayesinde akıllı tahtayı kullanma konusunda bilgi ve cesaret aldıklarını söylemişlerdir.

Öğretmen eğitimini kimler vermeli sorusuna illerindeki mevcut Fatih eğitimcilerinden memnun olduklarını kendilerinin nazlarını çektiklerini ve eğitim zamanı dışında tüm yıl kendilerine başvurabildiklerini söylemişlerdir.

Öğretmenlerin tamamı akıllı tahta ile ilgili hizmet içi eğitimi aldıkları tespit edilmiştir.

Yeni bir hizmet içi programına ihtiyacınız varsa bu hangisi olmalıdır, sorusuna tüm öğretmenler anlaşmışçasına V SINIF uygulamaları kursu olduğunu belirtmişlerdir. Bakanlığın uzaktan eğitim şeklinde açacağı bu kursa başvuracaklarını mülakatlarında ifade etmişlerdir.

Eğitsel e-içeriğin sağlanması ile ilgili değişim

Tablet bilgisayar kullanarak e-içerik geliştirme, e-okul uygulamalarını kullanma, etkileşimli tahtaya içerik aktarma ve tablet bilgisayarları öğrencilerin dikkatini çekme ve onları güdüleme amaçlı kullanma maddesine yönelik verilen cevaplar nadiren düzeyindedir. (Çağlar, 2012)

Bir diğer anket sorusu olan ders içeriklerinin zenginleşmesiyle öğrencilerin öğrenme hızlarının arttığına yönelik olarak öğretmenlerin kararsız görüşte olması, öğrenmenin ölçülenmesinde eksikliği göstermektedir. (Çağlar, 2012) Aynı zamanda öğretmenlerin e-içeriklere ulaşma konusunda da sıkıntı yaşadıkları ortaya çıkmaktadır. Bilici (2011) tarafından yapılan çalışmada, öğretmenlerin yarıdan fazlası dersliklerinde e-içerikten yararlanmadıklarını ve öğretmenlerin büyük bir çoğunluğunun ders alanlarıyla ilgili yeterli e-içeriklere ulaşamadıklarını ifade ettiklerini belirtmiştir.

FATİH Projesi'nin önemli bir ayağı e-içeriklerin geliştirilmesidir. Proje ile ilgili beklentilerin ve hedeflerin aksine konu ile ilgili yapılan bazı araştırmalarda, e-içeriklerin ihtiyaçları karşılamadığı; öğretmen ve öğrencilerin e-içerik konusunda sıkıntı çektikleri görülmüştür (Akman, 2013; Bilici, 2011; Donmuş & Aslan, 2012; Kayaduman, Sarıkaya & Seferoğlu, 2011; Keleş, Öksüz ve Bahçekapılı, 2013; Kurt, Kuzu, Dursun, Güllüpinar & Gültekin, 2013; Odabaşı, Kuzu & Uluysal, 2011; Pamuk, Çakır, Ergun, Yılmaz & Ayas, 2013). Bu açıdan bakıldığında ihtiyaçlara tam olarak yanıt vermeyen ve geliştirilmesi ve zenginleştirilmesi gereken e-içeriklere ulaşma boyutunda katılımcıların "Her derste e -içerikten yararlanıyorum.", "Alanım ile ilgili e-içeriklere yeterli sayıda ulaşabiliyorum.", "Bakanlığımız eğitim portalında (www.eba.gov.tr) alanım ile ilgili yeterli sayıda e -içerik bulunmaktadır." ve "Bakanlığımız eğitim portalında (www.eba.gov.tr) yer alan e-içerikler kazanımları destekleyici niteliktedir." biçimindeki ifadelerle düşük düzeyde katılmış olmaları literatürle de desteklenen bir bulgu olarak dikkati çekmektedir (Sezgin, 2014).

Öğretmenlerin, bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik dijital ahlak ve sorumlu sosyal etkileşimi teşvik etme ve model oluşturma performans göstergesine uyumlarına yönelik olarak aşağıdaki sonuçlar ortaya çıkmaktadır: Öğrencilerin, yardımlaşma ve bilgiyi paylaşma eğilimlerinde, ders dışı eğitsel etkinliklere katılmaları ile proje geliştirme isteklerinin artmasında, araştırma yapma becerilerinin, medya okur-yazarlık yeterlilikleri ile üst düzey düşünme (analitik, eleştirel, yaratıcı düşünme) becerilerinin gelişiminde teknolojik yeniliklerin kullanımına öğretmenler kararsız görüş göstermektedir. (Çağlar, 2012)

Eğitimde FATİH Projesinin kullanımına ilişkin yönetici, öğretmen ve öğrenciler arasında özyeterlik ve proje getirileri boyutu dışında tüm boyutlarda anlamlı farklılığa rastlanmıştır. Yöneticiler dersler e-içerik kullanımını desteklemede ve Eğitimde FATİH Projesinin kullanımına yönelik eğitime en yüksek düzeyde görüşe sahiptir(Yörük, 2013).

Analiz sonuçlarına göre araştırmaya katılan Eğitim Fakültesi öğretmen adayları E-içerik Geliştirme Becerileri ölçeğinin Teknik Kriterlerine, Animasyon Kriterlerine, Video Kriterlerine, Grafik ve Fotoğraf Kriterlerine "Kısmen Katılıyorum" aralığına denk gelen cevaplar vermişlerdir. "Kısmen Katılıyorum" aralığına denk gelen cevaplar verdikleri faktörler incelendiğinde bu maddelerin bilgisayar kullanımını ve e-içerik

geliştirmenin teknik kriterleriyle ilgili olduğu görülmektedir. Analiz sonuçları araştırmaya katılan öğretmen adaylarının e-çerik geliştirme becerileri konusunda kaygılar yaşadığını göstermektedir (Polat, 2014)

Eğitsel e-çerik için öğretmenlerin temel başvuru kaynağı Eğitim Bilişim Ağı – EBA’dır. EBA’nın projenin başlangıç dönemi ile günümüzdeki çerik sayısı arasında çok fark bulunmaktadır. Günümüz (29.04.2016) EBA sayfasında 11.8820.000 kullanıcı, 63.000 görsel çeriği, 13,384 video çeriği, 5,584 ses, 100 eğitim portalı, 12.845 doküman ve 2.068 e kitap bulunmaktadır. Bu haliyle EBA dünyanın en büyük eğitim portalı hüviyetindedir.

Öğretmenler e-çeriğe EBA’dan ulaşabilmektedirler. ‘EBA’da dersimle ilgili yeterli çeriğe ulaşabiliyorum.’ Cümlesine proje başlangıcında katılmıyorum, günümüzde ise kısmen katılıyorum şeklinde cevap verilmiştir. Öğretmenlerin ders işlerken daha önce e-çerik kullanmazken ve şu an için en az iki e-çerik kullandıklarını söylemeleri ve EBA çerik olarak çok zenginleşmişken bu cevap tezat teşkil etse de bu öğretmenlerin derslerinin tamamında e-çerik kullanma isteğinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir.

Bunu;

‘Deney görsellerini ve soyut kavramları sınıfta daha somut çeriklerle öğrencilerime sunabiliyorum.’ Düşüncesine %87’sinin tamamen katılıyorum demesinden,

‘e-kitap sayesinde ders kitaplarına ve basılı materyallere daha az ihtiyacım kaldı.’ Düşüncesine %74’nün katılıyorum demesinden

“Derslerde e-kitap kullanmaktayım.” Düşüncesine %91’nin katılıyorum demesinden yorumlayabiliriz.

Öğretim Programlarının BT ile uyumlu hale getirilmesi ile ilgili değişim

Öğretim programlarının BT ile uyumlu hale gelmesi projenin en hassas ve en zor konularından biridir. Bir öğretim programının tüm değişkenlerden bağımsız bir şekilde hazırlanması bile zor bir süreçtir. Bunu BT araçları ile uyumlu hale getirme konusunda yine de ciddi bir yol alındığını EBA portalı içinde yer alan ve ilkökul, ortaokul ve liseler için ayrı bölümlerde hazırlanmış olan EBA DERS’dir.

Proje başlangıcında öğretmenler müfredat ve ders materyalleri gibi öğretim süreçlerine doğrudan etkisi olan unsurların şu an Eğitimde FATİH Projesinin kullanımı ile entegre olmadığı konusunda grup içinde en yüksek düzeyde görüş belirtmişlerdir (Yörük, 2013).

Proje ilerledikçe derslerde teknoloji kullanımının öğretmene zamandan ve maliyetten tasarruf sağladığı, ders çeriklerinin zenginleştiği ve farklı sınıflara tutarlı bir şekilde öğretmenin uyguladığı belirtilmiştir (Çiçekli, 2014).

EBA ders ile e-çerikler belirli bir eğitim müfredatına göre bir araya getirilecek, sınıflandırılacak ve ders akışına uygun şekilde sıralanacaktır. Böylece öğretmen derse hazırlıksız gelse bile EBA DERS’e göre ders işleyişini takip ettiğinde o dersin alt amaçları dahil olmak üzere tüm konularını işlemiş olacaktır. Araştırmada öğretmenlerin de EBA DERS’in müfredatlarına uygun şekilde çeriğe sahip olduğu ve ders akışının çok güzel olduğu fikrine sahip oldukları görülmüştür

Sınıf İçi Değişimler

Fatih projesi ile beraber öğretmenler proje bileşenleri kullanma düzeylerinin Tablo 1’de görüldüğü üzere değiştiğini belirtmişlerdir. (Sayılar tüm öğretmenlerin ortalamasıdır.)

Tablo 1. Öğretmenlerin Fatih Projesi bileşenlerini sınıfta kullanma düzeylerinin değişimi

	PROJE BAŞLANGICINDA	ŞİMDİ
Akıllı Tahta Kullanma Sürem (Dakika olarak)	12	30

Derste kullandığım e-çerik Sayısı	1	3
Derste interneti kullanma sürem	0	9
Tableti kullanma Sürem	0	0
Uzaktan Eğitim mi/Yüz yüze Eğitim mi? Hizmetçi eğitimi kim vermelidir?	Uzaktan Eğitim Fatih eğitimleri	Yüz yüze Eğitim
Yeni bir hizmetçi programına ihtiyaç hissediyorsanız bu hangisi olmalı?	V SINIF uygulamaları kursu	

Öğretmenlerin tahtayı kullanım süreleri iki kattan daha fazla artmıştır. Bu öğretmenlerin akıllı tahtayı kabul ettiklerini ve sınıflarında temel bir eğitimi aracı olarak kullandıklarını göstermektedir.

Öğretmenlerin derste kullandıkları içerik sayısı 1'den 3'e yükselmiştir. Bu öğretmenlerin e-çerik bulma konusunda eskisi gibi zorluk çekmediklerini ve bunu derslerinde kullanabilecek bir yeterliliğe sahip olduğunu göstermektedir.

Derslerde internet kullanılmaya başlanmıştır. Sınıflarda alt yapı çalışmalarının tamamlanmış olması öğretmenlerin internete bağlanabilmesinin bir sonucudur. Sınıflara artık internet gelmiş ve öğretmenler ders esnasında gerekli içeriğe internet üzerinden ulaşabilir hale gelmişlerdir.

Sınıflarda hala tablet eğitimi başlamamıştır. Öğretmenlerin tablete karşı olumsuz duruşları devam ediyor gibi durmakla beraber tabletli eğitim konusunda hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaları, tabletli eğitime geçiş yapmamaları konusuna cevap olmaktadır. Öğretmenler tabletli eğitimi henüz beceremeyecekleri kaygısı taşımaktadırlar.

Öğretmenler proje başlangıcında uzaktan eğitimi tercih ederken şu an yüz yüze eğitim görmek istemektedirler. Öğretmenlerin daha önce uzaktan eğitim istemeleri bu tür bir eğitimi kolay ve sorumluluğu az bir eğitim olarak görmelerinden kaynaklanıyor olabilir. Şu an için devam, ulaşım gibi uzaktan eğitime göre ağır koşullarına rağmen yüz yüze eğitimi tercih etmeleri, hizmet içi eğitim faydasına olan inançlarının artmasına bağlanabilir. Ayrıca öğretmenler Fatih projesi bileşenlerini kullanma konusunda ciddi olduklarını bu tercihle göstermişlerdir. Bu itibarla projeden tam anlamıyla faydalanabilmek için Öğretmenler tabletli eğitimi veren V SINIF uygulamaları kursunu görmek istemektedirler.

Sonuç ve Öneri

Yazılı materyallerden, görüşmelerden ve anket sonucundan elde edilen veriler sonucunda öğretmenlerin proje başlangıcında aşağıdaki tutumlar içinde oldukları görülmüştür:

1. Öğretmenler etkileşimli tahtayı çok az kullanamamaktadırlar.
2. Akıllı tahta etkileşimli içeriklerin kullanılması şeklinde değil bir projeksiyon hüviyetinde pasif uygulamalar için kullanılabilir. Bu uygulamalar için kullanılabilir. Bu uygulamalar için kullanılabilir.
3. Akıllı tahta için ders hazırlamak yorucu ve zor bir yük olarak görülmektedir.
4. Sınıflarda internetin kullanılması gereksiz ve tehlikeli bir eylem olarak düşünülmektedir.
5. Öğretmenler akıllı tahtayı kullanamamakta ve hizmet içi eğitime ihtiyaç duymaktadır.
6. Öğretmen tahtada kullanacağı e-çerikleri bulamamaktadır. Bu konuda bir kaynak ve yöntem ihtiyacı duymaktadır.
7. Ders müfredatları dersi akıllı tahtayla işlemeye imkân vermemektedir.

Günümüzde ise;
Öğretmenler akıllı tahtayı dersini rahatlıkla işleyecek kadar kullanabilmektedir.

Derste kullandıkları e-çerik sayısı 1'den 3'e yükselmiş olmasına rağmen bu konuda genel bir istek bulunmaktadır. Bu nedenle EBA'da daha fazla içerik bulmak istemektedirler.

E-çeriklerin, e-kitapların artması ve EBA DERS'in aktif hale gelmesi ile beraber öğretmenler tahtayı kullanmayı zor ve zaman alıcı bir eylem olarak görmemektedirler. Aksine tahtayı kullanamama ile ilgili bir problemin ortaya çıkması endişesini taşır duruma gelmişlerdir.

EBA DERS ile beraber öğretim programlarının BT ile uyumlu hale gelmeye başladığına dair inanç yükselmeye başlamış görünmektedir.

Fatih Projesinde Değişimin Yönü

1. Fatih projesinin öğretmenlerde bireysel değişim gerçekleştirdiğini bu sonuçlarla değerlendirebiliriz. Öğretmenin eğitim araçlarının değişimi ile beraber ortaya çıkan yeni yöntemler onun eğitim tarzında da farklılaşma ortaya çıkarmaktadır.
2. Zaman ve mekâna sıkışmış zümre toplantıları, ödev ve kaynak paylaşımları sanal ortamda ve EBA gibi sürekli ulaşılabilir bir ortamda yeni bir hüviyet kazanmıştır. Öğrenci bazında sınıf içi, okul bazında sınıflar arası, il veya tüm ülke bazında etkileşim anlık kararlar ve komutlarla sağlanabilmektedir. Bu şekliyle Fatih projesi grupsal değişimi gerçekleştirmiştir.
3. Fatih projesinin sağladığı altyapı ile hizmet içi eğitim yapısı, evrak takibi gibi bürokratik işlemler, eğitim çıktılarının değerlendirilmesi, ders planları ve içerikleri, okullarda teknolojiyi yönetme sorunları sadece eğitim ve öğretim sürecini değil okulların ve hatta Bakanlığın örgütsel yapısını yeniden yapılandırmaya zorlamaktadır.

Tüm bunlar 900 bini geçen öğretmenlerin bu projeyi kabullenmesiyle ancak gerçekleşebilirdi. Yapılan görüşmelerde öğretmenler, eğitim öğretim tarihleri içerisinde ilk defa öğretmenlerin bakanlığa ait bir projeyi bu kadar kabullendiği ve sahiplendiği tespitinde bulundular. Fatih projesi eğitim alanında dünyanın en büyük projelerinden biridir. Projenin bileşenleri olgunluğa eriştikçe projenin güzelliği görülecek ve verimlilik konusunda daha sağlam verilere ulaşılabilecektir.

Böyle bir projenin başarılı olmasındaki en önemli unsur şüphesiz öğretmenlerin proje bileşenlerini anlamaları ve bu bileşenleri kullanmalarıdır. Bu konuda öğretmen eğitimi öğretmenler tarafından da kabul edilmiş bir öneme sahiptir. Bu nedenle sahadaki öğretmenlerin de farkına vardığı hizmet içi eğitimlerin uzaktan eğitim şeklinde değil de yüz yüze yapılması dikkate alınması gereken bir unsurdur. Beğenilen şeyin talebi artar. Öğretmenlerin daha çok e-çerik talepleri karşılanmalıdır. Bu istek hem projenin kullanılabilirlik değerini hem de eğitimin kalitesini yükseltecektir.

Öğretmenler akıllı tahtayı derslerinde temel eğitim aracı konumuna yükseltmiş görünüyorlar. 40 dakikalık bir dersin ortalama 30 dakikasını tahtayla işlemektedirler. Bu işleyiş için kesintisiz bir güç kaynağına ve internete ihtiyaç duyulmaktadır. Fatih projesinde akıllı tahtalar için elektrik alt yapısının okuldan bağımsız yapılması artı bir değer oluştursa da bunun jeneratörle desteklenmesi öğretmeni tahta kullanımı konusunda rahatlatacaktır.

Kaynakça

- Albayrak, E. (2014). *Fatih Projesi Kapsamındaki Okullarda Bilişim Teknolojilerinin Kullanımının Sınıf Yönetimi Açısından Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Arabacı, I. B., & Namlı, A. (2014). Dershanelerin kapatılması sürecinin yönetici, öğretmen ve öğrenci görüşlerine göre değerlendirilmesi. *Turkish Studies-International Periodical For The Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 9(11), 31-48.
- Kurt, A. A., Abdullah, K. U. Z. U., Dursun, Ö. Ö., Güllepınar, F., & Gültekin, M. (2013). FATİH projesinin pilot uygulama sürecinin değerlendirilmesi: Öğretmen görüşleri. *Journal of Instructional Technologies & Teacher Education*, 2(1).
- Çepni, S. (2009). *Araştırma ve proje çalışmalarına giriş* (Genişletilmiş Beşinci Baskı) Celepler Matbaacılık, Trabzon.

Soysal, E., Gölge, C., Süslü, R. & Bozkurt, V. (2017). Fatih Projesini kullanan öğretmenlerin projeye karşı tutumlarının değişim yönünün değerlendirilmesi. *International Journal of Innovative Research in Education*, 4(1), 28-42.

- Çağlar, E. (2012). *Yeni Medya Dolaylı Eğitim Ortamında Fatih Projesi Öğretmenlerinin Pedagojik Uygulamalarının Uluslararası Öğretmen Standartları İle Karşılaştırılması*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Çiçekli, E. (2014). *Ortaöğretim Kurumlarında Görev Yapan Öğretmenlerin Fatih Projesi Kapsamında Akıllı Tahta Kullanımına Yönelik Görüşleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul Aydın Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karataş, A. (2014). *Lise Öğretmenlerinin Fatih Projesi'ni Uygulamaya Yönelik Teknolojik Pedagojik Alan Bilgisi Yeterliliklerinin İncelenmesi: Adıyaman İli Örneği*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Keser, H., & Çetinkaya, L. (2013). Öğretmen ve Öğrencilerin Etkileşimli Tahta Kullanımına Yönelik Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Electronic Turkish Studies*, 8(6), 377- 403.
- Kıralı, F. (2013). *Fatih Projesi Kapsamında Dağıtılan Tablet-Pc Uygulamalarına İlişkin Öğrenci Görüşleri*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Bahçeşehir Üniversitesi Fen Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Kocaoğlu, B. (2013). *Lise Öğretmenlerinin Fatih Projesi Teknolojilerini Kullanmaya Yönelik Özyeterlik İnançları: Kayseri İli Örneği*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Koçak, Ö. (2013). *Fatih Projesi Kapsamındaki Lcd Panel Etkileşimli Tahta Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Tutumları (Erzincan İli Örneği)*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi.
- Milli Eğitim Bakanlığı (2016). Yenilikçi Eğitim Teknolojileri Genel Müdürlüğü, <http://eogrenim.meb.gov.tr/layouts/15/start.aspx#/Shared%20Documents/Forms/AllItems.aspx> (ulaşım Tarihi: 24.04.2016).
- Polat, E. (2014). *Öğretmen Adaylarının Fatih Projesi Çerçevesinde E-İçerik Geliştirme Becerilerinin Değerlendirilmesi*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Fırat Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Elazığ.
- Yıldırım, A., & Şimşek, H. (2003). Sosyal bilimlerde araştırma yöntemleri. Ankara: Seçkin yayınları.
- Yörük, T. (2013). *Genel Lise Yöneticileri, Öğretmenleri Ve Öğrencilerinin Teknolojiye Karşı Tutumları Ve Eğitimde Fatih Projesinin Kullanımına İlişkin Görüşleri Üzerine Bir Araştırma*, Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- ERG, (2011). Sabancı ÜNİVERSİTESİ Eğitim izleme raporu 2011 sayfa 128-129 [https://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/EIR2011.19.12.12.WEB .pdf](https://erg.sabanciuniv.edu/sites/erg.sabanciuniv.edu/files/EIR2011.19.12.12.WEB.pdf)

		FATİH PROJESİ GELMEDEN					GÜNÜMÜZDE				
		ÖNCE									
		Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kararsızım	Katılıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	
		1	2	3	4	5	1	2	3	4	5
1	Akıllı tahtayı bilgisayar rahatlığı ile kullanabiliyorum.										
2	Derslerde e-kitap kullanmaktayım.										
3	İnterneti güvenli kullanma konusunda yeterli bilgiye sahibim.										
4	Ders konularını e-içerikler ile sunabiliyorum.										
5	Bilgi erişimim kolaylaşmıştır.										
6	EBA'yı kullanıyorum.										
7	e-kitap sayesinde ders kitaplarına ve basılı materyallere daha az ihtiyacım kaldı.										
8	Öğrenciler derslerde daha katılımcı olmuşlardır.										
9	Akıllı Tahta ve Tablet Sayesinde öğrencilerim teknolojinin fırsatlarından eşit şekilde faydalanır olmuşlardır.										
10	Öğrencilerimin derslere etkin katılımları eskiye göre artmıştır.										
11	Deney görsellerini ve soyut kavramları sınıfta daha somut										
12	Dersler görsel yönden daha cazip hale gelmiştir.										
13	Ders ve öğrencilerime ayıracağım zaman arttı.										
14	Ders anlatmadan aldığım zevk ve rahatlık hissi arttı.										
15	EBA'da dersimle ilgili yeterli içeriğe ulaşabiliyorum										
16	Akıllı Tahta Kullanımı için Hizmetiçi eğitime ihtiyacım var										
17	Donanım olarak akıllı tahtayı yeterli görüyorum.										
DERS SÜRECİ											
1	Akıllı Tahta Kullanma Sürem (Dakika olarak)	0	5	15	20	40	0	5	15	20	40
2	Derste kullandığım e-içerik Sayısı	0	1	2	3	+3	0	1	2	3	+3
3	Derste interneti kullanma sürem	0	5	15	20	40	0	5	15	20	40
4	Tableti kullanma Sürem	0	5	15	20	40	0	5	15	20	40
5	Hizmetiçi eğitimini kim vermelidir?										
6	Yeni bir hizmetiçi programına ihtiyaç hissediyorsanız bu hangisi olmalı?										
7	EBA DERS ders müfredatınıza uygun mudur?	Evet					Hayır				